



DE SOM INGEN VILL SE

UNGA I HEMLÖSHET I SKÅNE

INNEHÅLL

INLEDNING

Sid 3

DEL 1: VILKA ÄR DET VI SER?

Här berättar vi om de hemlösa ungdomar som vi träffar. Hur många de är, vilka de är och hur de mår.

Sid 4

Porträtt: Ali Reza

Sid 8

Porträtt: Hamid

Sid 10

Porträtt: Maria

Sid 14

DEL 2: VAD ÄR DET VI SER?

Här pekar vi på några av de bakomliggande orsaker som gör att unga människor hamnar i hemlöshet.

Sid 22

Porträtt: Baraa

Sid 26

Porträtt: Sara

Sid 28

DEL 3: VAD VI GÖR

Här berättar vi kortfattat om Skåne Stadsmissions arbete för unga i hemlöshet.

Sid 32

Porträtt: Basir

Sid 34

DEL 4: VAD BEHÖVER GÖRAS?

Här pekar vi på de förändringar vi vill se för att förebygga att unga människor hamnar i den utsatthet som det innebär att vara hemlös.

Sid 36

FAKTA

- Socialstyrelsens definition av hemlöshet
- Vad innebär det att leva som papperslös?
- Vad menas med att vara ensamkommande?
- Vad innebär den nya gymnasielagen?
- Vad är en EU-medborgare i utsatthet?

Sid 38

OM RAPPORTEN

Skåne Stadsmission har funnits i över 100 år och vår samlade erfarenhet av hemlöshetsproblematiken i Skåne är stor. Med *De som ingen vill se – unga i hemlöshet i Skåne* vill vi ge såväl beslutsfattare som allmänhet mer kunskap om de många unga människor som befinner sig i hemlöshet i Skåne.

De som ingen vill se – unga i hemlöshet i Skåne är ingen akademisk rapport. Det är en ögonblicksbild, som visar en mycket allvarlig situation. Vår förhoppning är att den blir en ögonöppnare för beslutsfattare, eftersom den så tydligt visar både problemets omfattning och vilka förödande konsekvenser hemlöshet har för unga människor.

Här sammanfattar vi våra erfarenheter från vårt samlade arbete med unga i hemlöshet. Vi beskriver den kartläggning vi gjort under hösten 2018, men vi återger också erfarenheter från hela Skåne Stadsmission. Dels handlar det om erfarenheter från det avslutade projektet Ensamma barn på flykt (finansierat av Allmänna arvsfonden), dels om vad vi ser i våra ordinarie verksamheter.

BAKGRUND

I mars 2018 beslutade dåvarande regeringen att under tre år lägga 120 miljoner kronor per år på att stötta ideella organisationer i deras arbete mot hemlöshet bland unga vuxna, där psykisk ohälsa kan vara en bidragande orsak till hemlösheten. Skåne Stadsmission var en av de organisationer som beviljades medel, vilket gjorde att vi under en period kunde sätta särskilt fokus på unga i hemlöshet.

Under hösten 2018 har vi arbetat uppsökande för att skapa oss en bild av hur många unga, mellan 18 och 25 år, som lever i hemlöshet i Malmö, Helsingborg och Kristianstad. Vi har rört oss i utemiljöer, pratat med ungdomar i Skåne Stadsmissions öppna verksamheter och hämtat in erfarenheter från andra organisationer och myndigheter som på olika sätt kommer i kontakt med unga människor i hemlöshet i Skåne. Vi vill tacka dessa aktörer för att de delat med sig av sin kunskap, men understryka att det är vi på Skåne Stadsmission som ansvarar för innehållet i denna rapport.



BILDERNA I RAPPORTEN ÄR TAGNA
AV FOTOGRAF ÅSA SJÖSTRÖM

Det finns en stor grupp unga människor som lever i hemlöshet i Skåne. Många av dem har ramlat mellan stolarna, eller räknas inte i statistiken, och kan därmed inte få det stöd och den hjälp som de behöver. De är ungdomarna som ingen vill se, kanske för att ingen vill ta ansvar för dem.

Vi ser dem, och vi vill med *De som ingen vill se – unga i hemlöshet i Skåne* peka på det akuta läget för ungdomarna. Vi vill också lyfta fram de svårigheter som uppstår när ingen bryr sig om att skapa sig en heltäckande bild av ett problem.

När ansvariga myndigheter inte skaffar sig en sann bild av hemlösheten sänds signalen att det är okej att människor saknar grundläggande rättigheter som tak över huvudet och mat för dagen. Detta trots att Sverige skrivit under Agenda 2030, som säger att ingen människa ska lämnas utanför.



VILKA ÄR



Under vårt uppsökande arbete har vi på bara några höstmånader mött nästan 300 personer som inte syns i varken Socialstyrelsens eller kommunernas statistik. Många av dem faller utanför det direkta ansvar som kommunerna har för sina invånare, men vem har då ansvar för dem? De befinner sig här, mitt ibland oss, och synliggör hur lätt det kan vara att falla utanför samhällets skyddsnät. Här berättar vi mer om de unga människor vi mött, i det uppsökande arbetet och i våra övriga verksamheter.

VEM ÄR HEMLÖS?

EN DEFINITION

Skåne Stadsmission ser alla människor, oavsett nationalitet, bakgrund och migrationsstatus. När vi pratar om unga i hemlöshet menar vi unga människor som antingen lever i akut hemlöshet, utan något tak över huvudet, eller lever i kortsiktiga boendelösningar, som soffor, husvagnar och liknande. Vi använder oss alltså av Socialstyrelsens definition 1 och 4, men till skillnad från Socialstyrelsen begränsar vi oss inte i vår statistik till personer med medborgarskap eller uppehållstillstånd i Sverige.

Vi menar att utelämnandet av vissa grupper skapar en falsk bild av hemlöshetsproblematiken i Sverige och Skåne. Att blunda för grupper som faktiskt befinner sig i Sverige, till exempel människor

i en papperslös situation och utsatta EU-medborgare, är att avsäga sig ansvaret för människor i nöd som vistas här – ett förhållningssätt vi menar är ovärdigt ett land som Sverige.

Inom Skåne använder kommunerna olika definitioner av hemlöshet. Malmö stad använder, för att kunna jämföra med tidigare år, Socialstyrelsens definition från 1999 (se sid 38), medan Helsingborg valt att räkna enbart de som räknas som akut hemlösa enligt Socialstyrelsens nyare definition (se sid 38). Båda kommunerna utelämnar personer som saknar uppehållstillstånd/medborgarskap. Kristianstads kommun har hittills inte gjort någon officiell hemlöshetsräkning.

FAKTA



Socialstyrelsens kartläggning från 2017 visar att det finns 4 978 hemlösa under 24 år i hela Sverige, det är 15 % av det totala antalet.



Samma kartläggning visar att det i Skåne finns 5 452 hemlösa, och uppskattningsvis var då 818 av dessa under 24 år.

MALMÖ +25 %

I Malmö har hemlösheten bland unga, 18–25 år, ökat med 25% på bara ett år: mellan 2017 och 2018, enligt stadens egen hemlöshetskartläggning.

EN GRUPP STICKER UT

De unga människor som lever i hemlöshet har alla unika historier. De är individer och det finns mycket som skiljer dem åt, men naturligtvis också mycket som förenar dem. De lever alla i en utsatthet så stor att den kan vara svår att föreställa sig för den som inte varit där. En utsatthet som ofta blir en snabbt nedåtgående spiral, där alltmer desperata beslut leder till utanförskap och hemlöshet.

Bristen på bostäder är en stor bidragande faktor till en ökande hemlöshet bland unga, liksom psykisk ohälsa, fattigdom och segregation. Vi ser också att samhället brister i sitt ansvar när unga människor slussas mellan myndigheter där ingen förmår se dem som hela individer, och ingen tar ett övergripande ansvar.

I detta ser vi en grupp som sticker ut, vars situation är så akut att det är svårt att förstå att den får fortgå: ensamkommande barn och unga. Skåne Stadsmission har arbetat med gruppen sedan 2015, främst inom projektet Ensamma barn på flykt, men de utgör också en majoritet av de ungdomar vi mött i vårt uppsökande arbete inom projektet Unga i hemlöshet i Skåne.

300

I projekt Unga i hemlöshet har vi träffat unga människor i olika sammanhang. Utöver de 160 som vi mött i vårt uppsökande arbete, handlar det om unga människor som hört av sig till oss eller samarbetspartners och uttryckt att de har akut behov av bostad.

93

Vi har under 2018, i samarbete med våra samarbetsorganisationer och privatpersoner, lyckats matcha 93 ungdomar med fadderhem...

12

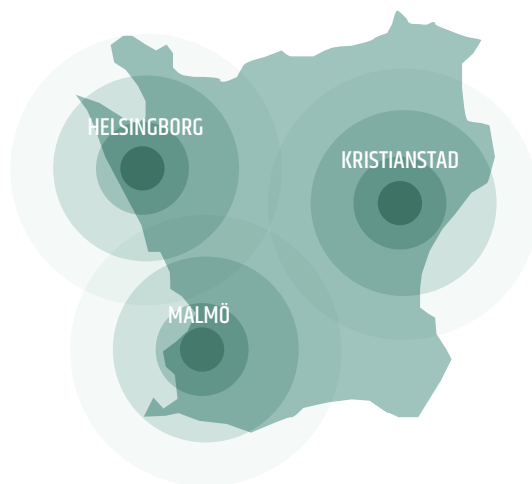
... och 12 unga människor har fått möjlighet att bo och studera på folkhögskola under 2018. En handfull har akutplacerats. Projektet fortsätter under 2019.

PROJEKT UNGA HEMLÖSA I SKÅNE HAR TRÄFFAT:

MALMÖ – 80 PERSONER



Unga vuxna, mellan 18 och 25 år, som lever i hemlöshet



HELSINGBORG – 50 PERSONER



Unga vuxna, mellan 18 och 25 år, som lever i hemlöshet

KRISTIANSTAD – 30 PERSONER



Unga vuxna, mellan 18 och 25 år, som lever i hemlöshet

A large, dark photograph of a man lying in bed at night. He is propped up on his left arm, looking at a smartphone held in his right hand. The room is dimly lit, with a lamp visible on the left side of the frame. The man is wearing a dark t-shirt and a patterned blanket is pulled up to his chest.

ALI REZA



"Det är svårt att förklara hur hemskt det var, hur dåligt jag mådde både psykiskt och fysiskt."



Ali Reza var 16 år när han kom till Sverige på flykt. Under de tre år som asylprocessen pågick flyttade han mellan olika ungdomsboenden i Skåne. Han gick i skolan och fick behandling mot sin ångest. Men beskedet blev negativt, han fick inte uppehållstillstånd och behövde lämna sitt boende. Efter några veckor hos kompisar hamnade han på ett av Migrationsverkets boenden för vuxna. Den tiden minns han som fruktansvärd. Han fick inget stöd, och bodde med vuxna människor han inte kände och som inte var snälla mot honom.

– Jag kände mig inte trygg. Var väldigt stressad, säger han.

Efter två veckor på boendet klarade han inte mer. Att återvända till hemlandet var inget alternativ, inte heller att stanna på boendet. Då återstod gatan.

– Jag hade inga pengar, jag sov på Triangeln, Centralen och i olika parker.

Via Mötesplats Otto fick han ett busskort så han kunde ta sig runt. Hos Stadsmissionens Unga Forum fick han hjälp att söka skolplats, men han klarade bara två månader i skolan.

– Vem kan klara det när man sover ute?

Han har svårt att sätta ord på hur dåligt han mådde under det dryga halvår då han var akut hemlös.

– Det är svårt att förklara hur hemskt det var, hur dåligt jag mådde både psykiskt och fysiskt.

Under tiden han var hemlös hade han ofta kontakt med fältarbetarna som jobbade med att kartlägga unga i hemlöshet i Skåne.

– Vi såg hur han, så som många andra i samma situation, blev i allt sämre skick. Men så en dag kom han gående. Jag kände knappt igen honom. Han hade rakat sig, kom med raska steg. När vi pratade tittade han på klockan. Då visste jag att något hade förändrats. Han hade en tid att passa, säger Ismail Noor, en av fältarbetarna på Skåne Stadsmission.

Ali Reza hade fått tillfälligt uppehållstillstånd via nya gymnasielagen. Idag bor han med en kompis i en lägenhet, studerar på SFI och jobbar på en biltvätt. För tillfället är det bra, men osäkerheten kvarstår. Boendet är tillfälligt, liksom uppehållstillståndet.

– Någon gång kommer du att ha ditt namn på en dörr, säger Ali Rezas rumskamrat.

– Inte bara mitt namn, jag ska ha ett personnummer att sätta på dörren, svarar Ali Reza och skrattar.

"Någon gång kommer du att ha ditt namn på en dörr"



HAMID

”Hans asylansökan var registrerad två dagar efter den 24 november 2015, som är den brytpunkt som lagstiftaren satt upp. Att han redan den 16 november hade träffat svenska myndigheter för att söka asyl spelade ingen roll – det var beskedet han fick. Plötsligt ställdes allt på ända.”



”DE HAR FÖRLAMAT OSS, NU SÄGER DE ÅT OSS ATT SPRINGA.”

Hamid är 19 år. Han berättar att hans hjärna inte fungerar som förut. För ett år sedan studerade han tio ämnen, klarade sina studier bra. Men nu är det stopp. Stressen över den situation han befinner sig i gör det omöjligt för honom att koncentrera sig.

Han sitter tyst i långa stunder. Tänker på hur han ska formulera sig, men kämpar också för att hålla ihop. Livet är tufft just nu.

– Jag ser ingen framtid. Det känns omöjligt.

Sina första tio år i livet bodde han i en by i Afghanistan. Där var lugnt. Tryggt. Men en konflikt splittrade familjen och Hamid och hans mamma tvingades fly till storstaden Kandahar. Frågan vad han tyckte om att göra när han var liten får honom att rynka pannan.

– Från att jag var tio år behövde jag jobba. Jag diskade på en restaurang, från tidig morgon till sen kväll.

När han var 15 år fattade hans mamma det svåra beslutet att skicka honom till Sverige.

– Jag tänkte att Sverige var ett bra land. Det fanns en vattenpump i min by som hade byggts med svenska pengar. Nu vet jag mer om Sverige. Att det är ett land som exporterar vapen. Att allt inte är bra här. Förstår du?

Hamid kom till Sverige i mitten av november 2015. Han anlände till en mellansvensk stad, sökte asyl, började studera och fick vänner. Väntade på besked om framtiden. När den nya gymnasielagen infördes sommaren 2018 var det för att sådana som han, som varit i Sverige länge och påbörjat sina studier, skulle få möjlighet att stanna. Men så blev det inte för Hamid. Hans asylansökan var registrerad två dagar efter den 24 november 2015, som är den brytpunkt som lagstiftaren satt upp. Att han redan den 16 november hade träffat svenska myndigheter för att söka asyl spelade ingen roll – det var beskedet han fick. Plötsligt ställdes allt på ända.

Det liv han skapat slogs i spillror. Kompisarna som drabbades av samma öde skingrades. Själv tog han sig till Malmö. Här levde han på soffor hos landsmän. Han lånade pengar, var ständigt orolig för att inte kunna betala. Hamnade hos människor som inte behandlade honom väl. Genom Svenska kyrkan fick han kontakt med Skåne Stadsmission. Unga Forums jurister såg över hans ärende, och efter några samtal lyckades de få fram dokumentation som visade att Hamid borde omfattas av den nya gymnasielagen. Nu bor han på en av de folkhögskolor som Skåne Stadsmission samarbetar med, och kämpar för att klara studierna.

– Hade jag inte behövt flytta hade det inte känts så omöjligt, säger han.

Han har gått på folkhögskolan i ungefär ett halvår. Om bara en månad måste han kunna visa intyg på att hans studier tar honom framåt, att han uppfyller de höga krav som satts upp i nya gymnasielagen. Krav som han är säker på att han hade kunnat uppfylla innan allting vändes upp och ner. Enda gången under samtalet som han höjer rösten är när han säger:

– De har förlamat oss, nu säger de åt oss att springa.



ENSAM PÅ FLYKT

Under hösten 2015 och våren 2016 flydde många människor krig och våld i områden i och kring Syrien och Afghanistan. Ensamma barn och unga lämnade konflikthårdar där de riskerade sina liv och gjorde den farliga resan till Europa. Många av de unga människor som idag lever i hemlöshet i Sverige flydde hit under den här perioden.

Rätten att söka asyl är en central del av de mänskliga rättigheterna, liksom rätten till en säker och skyndsam prövning av ansökan. De långa handläggningstider som uppstod på grund av att svenska myndigheter inte var rustade för att klara den mängd ansökningar som kom 2015/2016 har drabbat många av de ensamkommande barn och unga som kommit hit på flykt hårt.

VILKA ÄR DE?

Den stora majoriteten av de vi mött i vårt uppsökande arbete är pojkar och unga män som kommit ensamma som barn till Sverige, utan föräldrar eller annan vårdnadshavare. Idag är de över 18 år, eller så har myndigheterna fastställt deras ålder till det. De har befunnit sig här under ett antal år, och gått från att ha varit barn till att bli unga vuxna medan de kämpat för sin framtid i ett nytt land.

Många kommer från fruktansvärda förhållanden. De har upplevt krig, förföljelse och tortyr, och många har utsatts för våld och övergrepp före, under och efter flykten. En majoritet lider av psykisk ohälsa, som förvärrats av den situation de lever i. Trots detta är många av de unga människor vi mött handlingskraftiga och har hög studiemotivation.

Många har efter ankomsten till Sverige bott på anvisade boenden i kommunal regi och fått möjlighet att gå i skolan, framför allt genom olika typer av språkintröskning eller andra introduktionsprogram. Flera har tvingats flytta runt, och därmed vid upprepade tillfällen fått avbryta och börja om med sina studier. Trots att Sverige har ett relativt starkt barnskydd råkar dessa unga människor illa ut. Ofta uppstår problemen när myndigheterna börjar se barnen som vuxna och de från en dag till en annan står utan sitt tidigare skyddsnät.

Ensamkommande barn som sökt asyl i Sverige anvisas till en kommun, som ansvarar för deras boende, kontakt med socialtjänst, rätt till god man med mera. Om dessa barn fortfarande befinner sig i asylprocessen när de fyller 18 år, övergår ansvaret till Migrationsverket och rätten till god man försvinner. Detsamma gäller ungdomar som av myndigheterna – med metoder som blivit hårt kritiserade – fått sin ålder uppskriven. Genom Migrationsverket placeras de på boenden för vuxna, ofta i en helt annan kommun än där de inlett sin skolgång och skaffat ett nätverk. Den som fått tillfälligt uppehållstillstånd genom den nya gymnasielagen måste själv ordna sin bostad, en nästintill omöjlig uppgift i städer med bostadsbrist.

De flesta av de vi mött i vårt uppsökande arbete är ungdomar som väntar på beslut i sitt asylärende, väntar på beslut om sin ansökan att stanna genom den nya gymnasielagen eller ungdomar som fått avslag på sin asylansökan men håller sig gömda tills de kan söka asyl på nytt. Att återvända till Afghanistan, där antalet dödade civila ökat dramatiskt, ser få som ett alternativ.

”Vi har förlorat fyra år. Hade vi fått en bra behandling 2015 hade vi kunnat gå i skolan, fokusera, utbilda oss. Att hamna i papperslöshet innebär att man förlorar allt. Tänk vad vi kunnat göra om vi fått utbilda oss”

UNG ENSAMKOMMANDE KILLE

Skolornas kuratorer i de städer där vi arbetat med kartläggningen, bekräftar vår bild av den svåra situation som denna grupp lever i. Personalen på skolorna beskriver maktlöshet och frustration, de efterlyser samordning mellan kommunala förvaltningar och ett ansvarstagande från socialtjänsten för dessa ungdomar som mår oerhört dåligt.

De personer vi träffat, flertalet unga ensamkommande killar, beskriver en inre stress, sömnsvårigheter och ständig oro. De oroar sig för anhöriga, följer situationen i hemländerna och oroar sig över att bli utvisade. De har svårt att klara skolan på grund av sin psykiska ohälsa, och eftersom så mycket energi går åt till att hitta tillfälligt tak över huvudet.

Forskning från Karolinska institutet visar att många ensamkommande asylsökande barn och unga mår så dåligt att de tänker på att ta livet av sig. Suicidrisken är enligt studien nio gånger högre än bland jämnåriga personer i Sveriges övriga befolkning. I Sverige är självmord den vanligaste dödsorsaken bland ensamkommande asylsökande.

1 440

Enligt Migrationsverket fanns det i slutet av oktober 2018 totalt 1 440 asylsökande mellan 18–25 år i Skåne.

851

851 personer i Skåne har sökt uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen, enligt Migrationsverket.

19

19 av de 851 är tjejer.



346

I mitten av januari 2019 hade 346 av de som sökt uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen fått bifall på sin ansökan.



149

149 hade fått avslag.



354

354 väntade då fortfarande på ett beslut.

ANDRA VI MÖTER

EU-MEDBORGARE

I gruppen unga i hemlöshet i Skåne finns också EU-medborgare i utsatthet. Under hösten 2018 träffade Skåne Stadsmission ett 20-tal unga personer, 18-25 år, som hör till denna grupp. Majoriteten är rumänska medborgare, och den största etniska gruppen är romer. Samtliga lever i akut hemlöshet och sover ofta i bilar. En kvinna vi mött berättade att hon sov på ett restauranggolv. Behovet av basstöd är stort i denna grupp. Många har en familj att försörja i sitt hemland. Ofta utnyttjas gruppen som svart arbetskraft och arbetar under eländiga förhållanden. Många lyckas inte få arbete i Sverige, utan tvingas istället tigga på gatorna. De har i regel dålig allmän hälsa, vilket är kopplat till deras levnadsomständigheter. Psykisk ohälsa, ångest och oro är utbredd i gruppen.

Romska EU-medborgare i Sverige utsätts ofta för diskriminering i kontakt med myndigheter och utsätts för trakasserier och till och med våld från allmänheten. Gruppen är också överrepresenterad bland dem som utsätts för människohandel och prostitution.

UNGA I MISSBRUK

Många av de unga som fastnat i missbruk har svårt att få det stöd de behöver. Ett belysande exempel kommer från den värmestuga för unga människor som vi tillsammans med andra organisationer anordnade i Malmö vintern 2018/2019.

Fryshuset, som hade ansvar för driften av värmestugan, berättar: "Kalle, som egentligen heter något annat, är en 19-årig kille, svensk

medborgare, hemlös med destruktivt nätverk kring sig. Han har släppts från häktet några dagar innan han kom till värmestugan och efter samtal med nattpersonalen och förebyggande enheten på Fryshuset får han hjälp att ta kontakt med socialtjänsten. Här framkommer det att han inte kan få hjälp med boendelösning av socialtjänsten, bland annat för att han inte är drogfri (han använder cannabis). Samtidigt är hans missbruksproblematik inte "tillräcklig" för att kunna få andra insatser. Kalle säljer och använder droger för att kunna överleva på gatan. Sannolikheten att han kommer att hamna i tyngre kriminalitet är stor."

UNGA KVINNOR ÄR EXTRA UTSATTA

Många ensamkommande flickor och unga kvinnor bor med släktingar eller bekanta. De berättar om trångboddhet och stor press. Kraven på att de ska hjälpa till är höga och bryter de mot normer eller gör någonting som anses olämpligt riskerar de att kastas ut. Många vittnar om magsmärtor, huvudvärk, ångest och tryck över bröstet. Många unga kvinnor som bor hos släktingar eller bekanta tvingas hjälpa till i hemmet för att få mat och husrum.

I Skåne Stadsmissions öppna verksamheter möter vi dagligen unga kvinnor i missbruk. Denna grupp lever i extrem utsatthet, med risk för övergrepp. Många blir beroende av en man för beskydd, men risken är stor att hon utsätts för övergrepp också från honom.

Det är inte ovanligt att kvinnor stannar i en våldsam relation på grund av ekonomiskt beroende och inför hotet om att bli hemlös.

MARIA



"Marias dag börjar ofta på Crossroads, där Skåne Stadsmission bjuder på frukost. Här finns också möjlighet att duscha och byta kläder, prata lite och kanske träffa sjuksköterskan om det behövs. Hälsan är en ständig oro. Att sitta ute i alla väder tär på kroppen, liksom bristen på bra och näringsriktig mat."



Maria är 24 år och sover i en bil på en parkering. Hon och hennes man går alltid upp tidigt och plockar undan alla tecken på att de sovit där. De vill väcka så lite uppmärksamhet som möjligt. Rädslan för att polis eller parkeringsvakter ska upptäcka att de sover i bilen är ständigt närvarande. På kvällarna går de "hem" till bilen först när mörkret infaller och gör i ordning för natten.

Maria och hennes man har kommit till Malmö för att försöka tjäna pengar så att det kan åka hem och skapa sig ett liv med sin femåriga dotter. Medan de tigger småslantar i Malmö bor dottern med sin gammelmormor i Rumänien. Detta, att föräldrar söker sig utomlands för sin försörjning och lämnar sina barn hos mor- och farföräldrar, är så vanligt förekommande att man i Rumänien använder begreppet "Migrationens barn" om de barn som blir kvar. Det finns studier som visar att det rör sig om så många som 350 000 barn.

Marias dag börjar ofta på Crossroads, där Skåne Stadsmission bjuder på frukost. Här finns också möjlighet att duscha och byta kläder, prata lite och kanske träffa sjuksköterskan om det behövs. Hälsan är en ständig oro. Att sitta ute i alla väder tär på kroppen, liksom bristen på bra och näringsriktig mat. Från Crossroads tar sig Maria till en av de stora matbutikerna i stan. Där slår hon sig ner utanför med sin skylt och sin kopp.

När hon och maken först kom till Sverige var det, som för så många andra i liknande situation, i tron att de skulle kunna hitta ett jobb och tjäna pengar. Istället sitter hon här, medan maken är på sitt håll. På kvällen möts de vid bilen igen. Snart åker de hem några veckor för att träffa sin dotter, men sedan bär det av till Sverige igen. Till Sverige och de kyliga nätterna på parkeringen.

Maria heter egentligen något annat.



”Slutar jag hjälpa till hemma hos min moster så kastas jag ut på gatan. Jag städar deras lägenhet, lagar mat, tvättar, passar barnen och ibland gör jag barnens läxor.”

UNG HEMLÖS TJEJ I KRISTIANSTAD

KARTLÄGGNINGEN STAD FÖR STAD

Skåne Stadsmission har största delen av sin verksamhet i Malmö, men vi finns även i Kristianstad och Helsingborg. Därför var det naturligt för oss att fokusera på dessa tre städer när vi under hösten 2018 arbetat uppsökande med gruppen unga i hemlöshet. Den kunskap vi samlat in under fältarbetet kompletteras här med den kunskap vi har om målgruppen genom våra andra projekt och verksamheter.

MALMÖ

Enligt Malmö stads hemlöshetsstatistik för 2018 finns drygt 500 unga vuxna som befinner sig i hemlöshet. I den statistiken ingår få av de unga människor som vi träffat i samband med projektet Unga i hemlöshets kartläggning. Vi har under kartläggningen träffat ett 70-tal unga vuxna som kommunen bortser från i sin statistik. Vi befarar också att mörkertalet är stort, då vår kartläggning på inget sätt är heltäckande.

Majoriteten av de 79 personer vi träffat är unga män och endast ett fåtal är unga kvinnor. Dessa unga vuxna har vi mött i utomhusmiljöer och andra på andra offentliga platser. Ingen av dem har en permanent boendelösning, och vissa har när vi träffat dem inte haft någonstans att sova kommande natt. 15 av de 79 personerna är EU-medborgare i åldern 18-25 år. I den gruppen är könsfördelningen jämnare. Majoriteten av dem sover i bilar.

Att det är i Malmö vi mött flest unga i hemlöshet, är inget överraskande, eftersom Malmö är den största av de städer vi kartlagt. Vi ser också att gruppen som lever i papperslöshet är större här, även det kan anses väntat eftersom det kan vara större chans att klara sig utanför samhällets skyddsnät om man befinner sig i en stor stad.

En sjuksköterska på en av Malmös gymnasieskolor berättar om unga människor som mår fruktansvärt dåligt. Sköterskan skickar många remisser till vårdcentral och psykologer, men uppger att skolan inte har tillräckliga resurser för att stötta de elever som lever i tillfälliga, och ofta olämpliga, boenden. Många har svårt att klara skolans krav på grund av psykisk ohälsa, men också på grund av att de behöver jobba för att ha råd med sitt uppehälle.

Även Ensamkommandes förbund, som driver en öppen mötesplats i Malmö, understryker det akuta i situationen för många av de unga i hemlöshet som kommer till dem.



”Ungdomarna blir magrare och blekare, får svårt att sköta sin hygien och mår allt sämre. Missbruk och kriminalitet ökar som en konsekvens av den utsatta situation som så många lever i.”

PERSONAL PÅ MÖTESPLATS OTTO

ÖVRIG STATISTIK FRÅN MALMÖ

Under treårsperioden 2016–2019 har Skåne Stadsmission, med finansiering från Allmänna arvsfonden, drivit projektet Ensamma barn på flykt som en del av Skåne Stadsmissions barn- och ungdomsverksamhet Unga Forum.

Projektet har erbjudit socialt stöd, juridisk rådgivning och hjälp med myndighetskontakter till barn som flytt ensamma till Sverige. Under projekttiden har 560 barn och unga fått stöd i form av juridisk rådgivning och hjälp med myndighetskontakt.

På Unga Forum träffade vi under 2018 också många unga tjejer som kommit för samtal, läxhjälp och social samvaro. Många av dem lever isolerat och kommer till oss för att få stöd och råd. Totalt handlar det om cirka 900 besök av unga tjejer mellan 18 och 25 år. Tillsammans med Svenska för invandrare (SFI) har vi haft drygt 100 besök av unga killar som behövt studiestöd och stöd-samtal. I vår öppna verksamhet för familjer har vi träffat unga vuxna med barn, totalt cirka 200 besök där vi kunnat ge stöd.

NATTJOURN I MALMÖ HÖSTEN 2018



100

Under 2018 sov drygt 100 unga killar...



19

... och 19 tjejer en eller flera nätter på Nattjourn i Malmö.



429

Totalt 429 övernattningar.



180

Även på vårt öppna Café David möter vi unga människor. I snitt har vi drygt 180 besök per månad av deltagare mellan 18 och 25 år.

På Café David möter vi både unga vuxna som är svenska medborgare och de som har medborgarskap i ett annat land. De flesta har uppehållstillstånd. Deras situation ser väldigt olika ut. Vissa lever i akut hemlöshet, medan andra har en otrygg boendesituation. Vår uppfattning är att gruppen unga i hemlöshet som kommer till Café David ökar.

Vi möter också unga kvinnor som genom kommunen blivit beviljade plats hos oss för att de saknar eget boende. I Trygga Boenden bodde 32 unga kvinnor under 2018. Där har de fått hjälp och stöd att ta sig vidare och själv hitta en bostad och planera för framtiden. 12 av de unga kvinnorna har barn och tre av dem födde barn under perioden de bodde hos oss.

Flera av de unga mammorna är i behov av stöd i sin föräldraroll och hälften lever med en hotbild från en tidigare partner eller hedersrelaterat hot och/eller våld från familjen. Närmare hälften har kända skulder. Många har också diagnostiserad psykisk ohälsa och/eller kontakt med psykiatri.

"Vissa har ekonomiskt bistånd från kommunen, men för andra är det för oss oklart hur de försörjer sig. Någon har missbruksproblem, men det är betydligt mer vanligt med psykisk ohälsa."

PERSONAL CAFÉ DAVID I MALMÖ

HELSINGBORG

Socialstyrelsen uppgav i sin statistik för 2017 att det fanns 413 personer som levde i hemlöshet i Helsingborg. Enligt stadens egen hemlöshetskartläggning, som enbart räknar den akuta hemlösheten (situation 1 enligt Socialstyrelsen) fanns det under en vecka i januari 2019 100 akut hemlösa, en ökning med 13 personer sedan 2018 och med 31 personer sedan 2017. Kommunen uppger att den största ökningen, hela 26 %, skett i åldersgruppen 20–29 år.

Enligt stadens egen hemlöshetsstatistik fanns det i början av 2019 26 unga hemlösa, födda mellan åren 1990 och 1999, i kommunen som helt saknade någon typ av boendelösning.

Enligt kartläggningen är 97 av de 100 personerna som enligt statistiken är hemlösa, Folkbokförda i Sverige. Här ingår alltså inte människor i papperslöshet eller EU-medborgare som lever på gatorna. Eftersom man bara tittar på den akuta hemlösheten ingår inte heller personer med kortsiktiga boendelösningar, som exempelvis en sovplats hos en kompis.

Utredarna uppger själva att kartläggningen är en uppskattning, vilket blir tydligt i ljuset av att vi under hösten 2018 mötte närmare 50 unga människor i hemlöshet i Helsingborg, i åldern 18–25 år. Många av dem går i skolan i Helsingborg. De flyttar runt mellan kompisar, en del kan sova hos någon dagtid men vandrar runt på gatorna nattetid. Skolan kan vara en trygg plats, som också erbjuder ett mål mat – ofta det enda målet mat på dagen. Men de lärare och annan personal vi träffat på skolorna i Helsingborg oroar sig för att resurserna inte räcker till.

”Skolan kan vara en trygg plats, som också erbjuder ett mål mat – ofta det enda målet mat på dagen.”

Ungdomarna mår väldigt dåligt, och det är svårt för enskilda lärare, skolsköterskor och andra att ta ett helhetsgrepp om ungdomarnas situation.

KRISTIANSTAD

Enligt Socialstyrelsens statistik fanns i mars 2017 totalt 168 personer i hemlöshet i Kristianstads kommun. Kommunen har inte presenterat någon egen hemlöshetsräkning, därför finns ingen officiell statistik med olika åldersgrupper att utgå från. I vårt arbete hösten 2018 har vi träffat drygt 30 unga personer i hemlöshet, en tredjedel av dem unga kvinnor. Någon enstaka av dessa är EU-medborgare som befunnit sig tillfälligt i staden, men här liksom i övriga Skåne har de flesta av de unga i hemlöshet vi mött varit ensamkommande unga. Alla befinner sig i hemlöshet och löser sitt boende genom att sova på soffan hos kompisar eller släktingar, i bilar eller utomhus.

En del lämnar kommunen över natten för att sedan återvända dagen efter. Många vittnar om ångest, depression, panikångest och sömnsvårigheter. Vissa har berättat om självskadebeteende.

I kontakt med kuratorer på olika gymnasieskolor i Kristianstad bekräftas vår bild av det akuta läget. En del skolor försöker stötta upp med frukost på morgonen, det finns lärare och personal som försöker skicka med mat över helgen eftersom de ser hur hungriga de här ungdomarna är när de kommer till skolan på måndagarna.

En ung kvinna som vi träffar berättar att hon bor hos släktingar, och att hon lever under hot om att bli utslängd om hon inte sköter hemmet och familjens barn. En annan ung kvinna berättar att när det krisar i hennes tillfälliga boende väljer hon att sova ute i ett av de lugna villakvarteren i stan.



ATT LEVA I HEMLÖSHET

Att leva som hemlös innebär en enorm utsatthet, vem du än är. De unga vi möter är rädda. De känner sig otrygga och går runt med en ständig oro inför framtiden. Många har sömnsvårigheter och en del självmedicinerar för att kunna sova och orka med dagarna.

De som väntar på besked om uppehållstillstånd har ofta väntat länge, flera år, och ovissheten tär på dem.

En del av de unga kvinnor och män vi möter blir utnyttjade sexuellt. Ensamkommande unga killar berättar hur de träffat äldre män på offentliga platser, som inledningsvis erbjuder trygghet i form av någonstans att sova. Men förbindelsen leder sedan till ett sexuellt utnyttjande. På samma sätt ser vi många unga tjejer som blir beroende av män som utnyttjar dem sexuellt. Kanske för att en relation av det slaget ändå bedöms som tryggare än att försöka klara sig ensam som ung hemlös kvinna.

HÄLSA

Gruppen unga som sökt vård och stöd hos Stadsmissionshälsan har ökat markant de senaste åren.

Flest unga möter vi på våra mottagningar i Malmö. Ofta handlar det om besök hos sjuksköterskan, men några har även kommit för läkarbesök. Mellan 2017 och 2018 ökade gruppen märkbart, främst kom fler killar. Många av de som kommer upplever ångest, oro och huvudvärk, men flera besöker oss även för mer fysiska åkommor. Merparten kommer för att de är behov av stödsamtal, eller stöd i kontakt med den offentliga vården och socialtjänsten.

"Många av de vi träffar vittnar om att de behövt sälja droger och/eller sex för att kunna betala sin svarta hyra, men det finns även de som vittnar om hur de tvingats till sex som ersättning för en soffa att sova på. De som har svarta kontrakt för boende betalar mellan 1 000 och 2 000 kronor i månaden för en madrass att sova på. De bor trångt och många berättar om hur svårt det är att klara gymnasiestudierna – som ju är ett krav för uppehållstillstånd enligt gymnasielagen – i dessa miljöer och med den ständiga oron över bostadssituationen."

PERSONAL MÖTESPLATS OTTO

STADSMISSIONSHÄLSAN 2018



60

unga besökare

230

besök av unga totalt...

100

...varav 100 tjejer

VARDAG

Att ordna mat och sovplats tar en stor del av dagen. Merparten av de unga vi träffat i kartläggningen går i skolan, söker jobb eller jobbar. Vissa kombinerar studier och jobb, medan andra av olika anledningar helt saknar sysselsättning. Mycket beror på det psykiska måendet och många beskriver att det är svårt att koncentrera sig på skolarbetet på grund av oro, hunger och trötthet. Vi har mött unga som lever med missbruksproblematik, något som vi sett en oroande ökning av allt eftersom ungdomarna varit en längre tid i hemlöshet.

Att sakna pengar till kollektivtrafik är ett hinder för att hitta någonstans att bo – med ett buss- och tågkort kan möjligheterna bli fler. Många i den här gruppen är väldigt rörliga, har kontakter i hela Skåne och vill åka säkert från plats till plats för att bland annat hitta mat och sovplats.

MAT

Utan ett permanent boende med kök och kylskåp riskerar det att bli mycket snabbmat. När det finns tillfälle att tillaga mat blir det ofta billiga och mättande basvaror som ris och ägg. Kanske kan man någon gång få ett rejält mål mat hos en vän, en släkting eller bekant. Det finns också organisationer som Skåne Stadsmission och andra, som serverar gratis eller subventionerade måltider. Många vänder sig också till kyrkor eller moskéer för detta stöd.

SOVPLATS

Att sova utomhus innebär en stor utsatthet under årets alla månader. Risken att utsättas för brott är stor, möjligheten att få ordentlig vila liten. De unga människor vi träffat i vårt uppsökande arbete har under de varmare månaderna rört sig från plats till plats, fått lite vila på en bänk, sovit i ett tält eller en buske, i ett hörn av ett garage eller i en trappuppgång delar av natten. När kylan kom blev det än mer akut att hitta en soffa, eller en madrass hos en kompis, bekant eller lärare. Det är vanligt att skuldsätta sig för att betala höga hyror eller att hamna i kriminalitet för att klara dagen.

TRÅNGBODDHET

På grund av svårigheterna att hitta bostad är trångboddhet ett stort problem. Att bo inneboende utan möjlighet att stänga dörren om sig försvårar möjligheten att studera och klara de krav som till exempel den nya gymnasielagen sätter upp för att få stanna i Sverige.

JOBB

Flera av de vi mött försörjer sig genom tillfälliga arbeten. Det kan handla om att tvätta bilar, plocka sten på åkrar, jobba i lager eller kortare uppdrag för privatpersoner. Arbetssituationen är extremt utsatt och många gånger uteblir utlovad betalning.

”Jag sa till min arbetsgivare att jag hade hört att man får mer lön för att jobba på helgen i Sverige. Han svarade att det bara gällde för svenskar och att jag inte var svensk.”

UNG HEMLÖS MAN

STÖD FRÅN SAMHÄLLET

Många av de ungdomar vi träffat inom vårt uppsökande projekt har ingen ekonomisk ersättning alls, och får heller inget stöd i att hitta boende. Andra får nödbistånd, försörjningsstöd, etableringsersättning eller CSN.

När det gäller gruppen ensamkommande barn och unga som fått eller väntar på beslut om uppehållstillstånd genom den nya gymnasielagen ser vi att systemet haltar. Gymnasielagen ställer krav på prestation, men ger inte ungdomarna rätt till stöd. De som genom lagen fått uppehållstillstånd omfattas inte av bosättningslagen eller av etableringsinsatser. De ska klara sig själva. De saknar föräldrar och inte sällan viktiga vuxna kring sig. Många bor trångt i husvagnar, kolonistugor eller som inneboende, men förväntas klara studier på hög nivå – på ett nytt språk.

CIVILSAMHÄLLET

En del unga som lever i hemlöshet har god kontakt med olika organisationer och har ett nätverk som erbjuder olika typer av stöd. Andra lever mycket isolerade och utan något nätverk alls. Hos de som lever som papperslösa finns en stor rädsla att tvingas lämna Sverige, en rädsla som kan få dem att isolera sig.

Vi har under åren upplevt ett stort engagemang för människor i hemlöshet. Under hösten 2015 då många unga kom till Sverige ensamma, på flykt, öppnade många etablerade svenskar sina hem. Tyvärr har något hänt i samhället de senaste åren. Det finns inte lika många som vill öppna sina hem för en ung medmänniska. Värt att notera är att många av de som idag anmäler intresse för att vara fadderhem är familjer som själva har väldigt begränsade resurser. Vi har träffat familjer som öppnat sina dörrar som fadderhem för att de själva några år tidigare varit i en liknande situation.

”När jag inte fick pengar från socialtjänsten jobbade jag svart för 35 kronor i timmen och kände mig som en slav.”

UNG HEMLÖS KILLE



VEM HAR HELA BILDEN?

Vår kartläggning är på inget sätt heltäckande, utan kan snarare ses som ett sätt att belysa hur bristfällig statistiken är. Kartläggningen är därför ett bidrag till helhetsbilden.

Ett stort problem med hemlöshetsstatistiken i Sverige är, som vi påpekar redan i inledningen, att det inte finns någon samordning av definitionen av hemlöshet eller metoderna som används för att räkna antalet hemlösa i en kommun.

Det finns i Sverige idag inga samlade uppgifter om hur många unga vuxna som lever i hemlöshet i Sverige, eftersom olika kommuner mäter på olika sätt och dessutom inte räknar alla grupper.

Till och med inom ett så begränsat geografiskt område som Skåne har kommunerna olika sätt att hantera frågan. Medan Kristianstad inte gjort någon hemlöshetskartläggning alls har Malmö och Helsingborg valt olika definitioner av vad det innebär att vara hemlös, vilket gör det omöjligt att samköra eller jämföra statistiken. Det gör det också i princip omöjligt att ge en rättvisande bild av hur många människor i Skåne som faktiskt lever i hemlöshet.

När människor inte syns i statistiken finns det små möjligheter att ge dem rätt stöd, och det är svårt att skapa sig en helhetsbild av hur stor gruppen är.

Det finns i Sverige idag inga samlade uppgifter om hur många unga vuxna som lever i hemlöshet i Sverige, eftersom olika kommuner mäter på olika sätt och dessutom inte räknar alla grupper.

NÄR MÄNNISKOR INTE SYNS I STATISTIKEN FINNS DET SMÅ MÖJLIGHETER ATT GE DEM RÄTT STÖD, OCH DET ÄR SVÅRT ATT SKAPA SIG EN HELHETSBILD AV HUR STOR GRUPPEN ÄR.



VAD ÄR DET VI



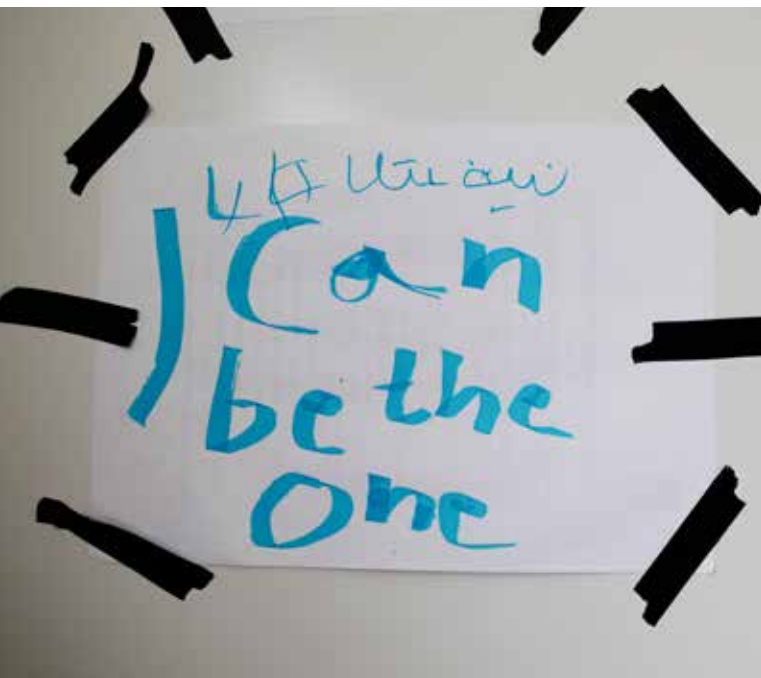
SER?

Det finns många faktorer som spelar in när unga människor hamnar i hemlöshet. Många gånger handlar det om en kombination av orsaker, där vissa är generella och andra är specifika för vissa individer eller grupper. I denna del av rapporten kommer vi att peka på några bakomliggande orsaker, som är nödvändiga att förstå när man vill arbeta för att ingen ung människa ska hamna i hemlöshet.

PSYKISK OHÄLSA

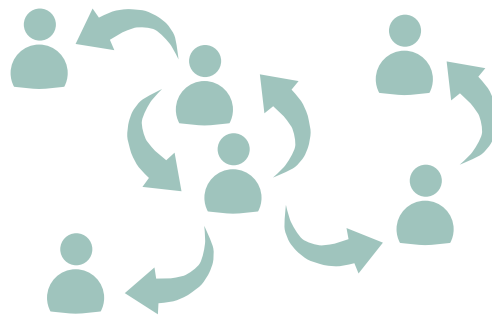
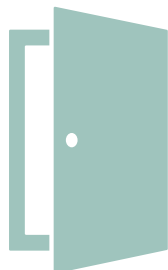
När vi träffar unga människor i hemlöshet lider de alla flesta av olika grader av psykisk ohälsa. Det finns hemlöshet som beror på psykisk ohälsa, unga människor som mår så dåligt att de hamnar i en nedåtgående spiral, som bland annat resulterar i hemlöshet. Men för den stora gruppen vi mött handlar det om det omvända – psykisk ohälsa till följd av hemlöshet. Den har ofta strukturella orsaker, som asylpolitik, bostadsbrist, ekonomisk ojämlikhet och diskriminering. Det handlar om barn och unga som behöver trygghet, tak över huvudet och möjlighet att tillgodogöra sig en utbildning.

En sak som är säker är att den ständiga otryggheten och den ständiga oron över var man ska sova i natt, är påfrestande för den psykiska hälsan. Samma sak gäller att inte ha mat för dagen. De som redan lider av psykisk ohälsa på grund av tidigare trauman, vittnar om hur otryggheten som hemlös förvärrar situationen. Vi har mött personer med självskadebeteende och i vissa fall självmordstankar. En fast bostad löser naturligtvis inte allt detta, men är en förutsättning för att må bättre.



400 AV 500

FAKTA Malmö stads hemlöshetsstatistik visar att av de 500 unga hemlösa, som är mellan 18-25 år, är det 400 som inte behöver något annat stöd av samhället än en egen bostad. Det är både svenska medborgare och unga med ett annat medborgarskap. En övervägande majoritet bedöms ha en bristande förankring i det svenska samhället.



VEMS ANSVAR?

En av styrkorna med att vara en stadsmission är bredden av insatser vi kan erbjuda – från en mättande frukost och en dusch till juridisk rådgivning och stöd vid myndighetskontakter. Den som behöver kan få såväl akut hjälp som långsiktigt stöd. Någonting som ofta blir smärtsamt tydlig för oss är bristen på samordning mellan och inom de myndigheter som ansvarar för ungdomar i utsatthet. Många unga människor möter socialsekreterare, arbetsförmedlare, gode män, boendepersonal, personal inom hälso- och sjukvården, lärare och frivilliga från olika civilsamhällesorganisationer. De möter många som kan och är villiga att hjälpa, men ingen som har det övergripande ansvaret.

Vi ser också en bristande kunskap hos en del av de personer som har som jobb att vägleda ungdomar. Inte minst gäller det i kontakten med unga som fått uppehållstillstånd genom den nya gymnasielagen. Många skolkuratorer, yrkesvägledare och socialsekreterare vittnar om att de själva inte har tillräcklig information och kunskap om lagen.

ASYLPROCESSEN

För gruppen ensamkommande barn och unga är den psykiska ohälsan en del av en enorm social utsatthet. Många bär på trauman från hemlandet och från tiden på flykt, och deras utsatthet förstärks genom asylprocessen. De senaste årens lagändringar inom det migrationsrättsliga och välfärdsrättsliga området har ökat osäkerheten och minskat skyddet för barn och unga i migration.

Rädslan för utvisning är central för de unga människor som saknar uppehållstillstånd. Socialtjänstens skyldighet att lämna ut uppgifter till polisen gör det i praktiken omöjligt för människor i papperslöshet att ta del av sådant de har rätt till, som det nödbistånd som Malmö stad – som en av få kommuner i landet – faktiskt kan bevilja den som lever i papperslöshet.

Överlag har vi sett en social utsatthet hos de unga vi möter med rättsosäkra åldersbedömningar, restriktioner i asylrätten och en generellt sett mer komplicerat rättsläge för myndigheter att förhålla sig till. Restriktionerna i rätten till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande som infördes 2016, bidrar också till att allt fler ensamkommande unga hamnar snabbare i hemlöshet då de över en natt kan förlora både boende och dagersättning när beslutet om avslag vunnit laga kraft.

Den nya gymnasielagen är ett exempel på det komplicerade rättsläge som gör det svårt för ungdomar att få sina grundläggande rättigheter tillgodosedda.

DEN NYA GYMNASIELAGEN

Den nya gymnasielagen kom till för att försöka kompensera brister i asylprocessen, och för de långa handläggningstider som påverkade ensamkommande barns möjlighet att få skydd i Sverige negativt. Lagen gjorde det möjligt för drygt 9 000 av de 35 000 unga människor som flytt ensamma till Sverige som barn under 2015 och fått avslag på sin asylansökan, att ansöka om uppehållstillstånd för studier. Lagen gav dessa unga människor hopp om framtiden, men i praktiken har den visat sig så ogenomtänkt, komplicerad och med så högt ställda krav – helt utan möjlighet till stöd – att den riskerar att bli en utdragen utvisning istället för en ny möjlighet.



BRISTANDE FÖRANKRING I SAMHÄLLET...

Många av de personer vi träffar, både i vår kartläggning och på våra öppna mötesplatser, saknar kunskap om hur samhället fungerar. De som är mest beroende av samhällets stöd vet inte vilka rättigheter och skyldigheter de har. De vet inte vart de ska vända sig. De träffar myndighetspersoner, men vet inte vem de ska be om vad.

Hos många finns en rädsla för att bli avvisad, förminskad eller nekad hjälp. En rädsla för att inte förstå språket eller vad som krävs av en. Ibland också en misstro mot myndighetspersoner, som är rotad i dåliga erfarenheter eller fördomar.

Vi ser en oroande utveckling där klyftan mellan de rättigheter man har och vad man faktiskt har möjlighet att ta del av växer. När förtroendet för myndigheter sjunker finns det också en risk att brottsoffer inte vågar anmäla, och heller inte får del av det stöd de har rätt till.

...OCH BRISTANDE NÄTVERK

För den som har ett socialt nätverk och är väl förankrad i samhället kan det vara svårt att se hur viktigt detta nätverk faktiskt är. Men för den som lever isolerad eller enbart rör sig bland andra som saknar förankring i samhället, blir det uppenbart hur många samhällsfunktioner som kräver att man har kontakter, och vet hur man navigerar i systemen.

Det är värt att fundera på vilken kunskap, både om språk, kultur och myndigheter, som krävs för att ta sig runt i vårt samhälle idag. Vem ber man om hjälp om inte familj och vänner finns till hands?

Den som på grund av myndighetsbeslut tvingas rycka upp sitt liv och flytta till en annan kommun tappar sitt nätverk och får betydligt svårare att klara sig.

BARAA



Baraa försöker vara optimistisk, men det blir allt svårare. Han flydde från Syrien som 16-åring, ensam med sina två yngre bröder. Idag är han 19 och föräldrarna och övriga syskon har kommit efter. Till att börja med trodde han att allt skulle ordna sig, nu när familjen var i trygghet tillsammans. Men han blir mer och mer uppgiven. Eftersom han kan svenska bäst av de äldre syskonen får han ta stort ansvar. Men han upplever inte att socialtjänsten förklarat för honom vad som krävs av dem. Han fick snabbt klart för sig att det var familjens ansvar att ordna permanent boende, och inget som socialen kunde hjälpa till med. Men hur gör man? Det var det ingen som förklarade. Inte heller vilken fastighetsägare som skulle godkänna familjen som hyresgäster när de inte har fast inkomst eller jobb. Och att få jobb är inte det lättaste.



”Jag orkar inte längre, och om vi vuxna känner så hur ska då inte barnen känna. Hur ska vi kunna hjälpa dem?”

– Det är en omänsklig situation, säger Baraa.

Idag bor familjen i två barackliknande trailers i utkanten av Helsingborg. De har bott där i snart två år och trångboddheten tär på dem. Avståndet till stan – där föräldrarna går på SFI – och barnens skola gör vardagen svår. Baraas pappa cyklar en mil för att komma till svenskundervisningen, hans mamma som skadat ryggen kan inte cykla utan promenerar tre kilometer till bussen. Själv går han också i skolan och kämpar för att balansera studier och ansvaret för familjen. De små barnen känner sig utanför i skolan, de bor så långt bort att det är nästintill omöjligt att ta hem kompisar eller att vara med på aktiviteter efter skoltid.

– Min lillebror känner sig mindre värd än de andra i klassen för att ingen vill komma hem till honom och leka, säger Baraa, som oroar sig för syskonens framtid.

– Jag orkar inte längre, och om vi vuxna känner så hur ska då inte barnen känna. Hur ska vi kunna hjälpa dem?

Han berättar att de yngsta syskonen tror att familjen fortfarande är på väg till något bättre.

– Det här känns inte mer permanent än något annat ställe vi varit på längs vägen.

En månad efter att vi träffat Baraa och hans familj har de äntligen hittat en lägenhet. Det var Baraa som hittade den på Blocket, och nu kan familjen äntligen få ett eget hem.



SARA

Sara blev hemlös över en natt, när hennes före detta pojkvän slängde ut henne. Hon stod i trappuppgången i bara underkläder, med sin skrikande dotter innanför den stängda dörren. Livet vändes upp och ner och först idag vågar hon titta framåt igen.

Det var kärleken som tog Sara från hemstaden i Mellansverige till Skåne. Hon träffade pojkvännen på nätet, flyttade till honom och började studera till sjuksköterska. Men förhållandet var stormigt. Första gången hon lämnade honom bönade han och bad att hon skulle komma tillbaka. Hon gjorde det, blev gravid och avbröt sina studier.

När hennes dotter föddes var hon lycklig, men förhållandet med pojkvännen fortsatte att knaka i fogarna. En dag rök paret ihop rejält, och bråket blev våldsamt från båda sidor. Han var starkare, och hade familjen på sin sida. De slängde ut Sara i trappuppgången, där hon blev omhändertagen av en granne som ringde polisen. Pojkvännen häktades kortvarigt, och Sara fick ett jourboende. Dottern fick stanna hos sin farmor.

När Sara några dagar senare kom för att hämta dottern, och sina tillhörigheter, vägrade farmmodern att släppa ifrån sig barnbarnet. Bråket urartade och slutade med att Sara greps av polisen för skadegörelse på svärmoderns bil. Allt var kaos, och när socialen gjorde bedömningen att dottern hade det bättre hos sin pappa och farmor, eftersom Sara varken hade bostad eller pengar, blev hon förtvivlad. När hon fick chansen att träffa dottern igen tog hon henne med hem till sin barndomsstad. Ett överilat beslut, men ett som kändes rätt i stunden.

Flickans pappa kontaktar en advokat. Han vill ha tillbaka sin dotter och Sara får rådet att återvända med sitt barn till Skåne. När hon kommer dit tar pappan och farmmodern dottern och slänger ut Sara igen. Relationen har totalt havererat och Sara vet varken ut eller in. Hon har inga pengar och ingenstans att bo – och hon är så olycklig att hon inte kan tänka klart. Den första tiden bor hon i källarutrymmet i före detta pojkvännens hyreshus, men när han upptäcker henne där ringer han polisen. Polisen tar henne till Skåne Stadsmissions nattjour och för första gången på länge ligger hon i en bäddad säng. Men hon sover inte en blund.

– Jag tänkte bara på min dotter. När skulle jag få se henne igen.

Sara får stöd av stadsmissionens kurator, som hjälper henne att få tillfälligt boende på ett vandrarhem, där hon också jobbar lite med att hjälpa till. Efter en tid får hon hjälp med ett fast boende, i ett mindre samhälle. Hon jobbar timmar på ett vårdboende och drömmer om att få jobb på sjukhus.

I den nya bostaden står ett rum och väntar på dottern, som hon efter ett långt uppehåll får umgås med igen.

– Att träffa henne igen efter tre månader betydde allt. Att känna hennes hjärta slå mot mitt och höra henne säga "mamma".

Sara har haft perioder då hon tänkt att dottern har det bättre utan henne. Hon vet att hon gjort mycket fel, och har haft tankar på självmord och att bara ge upp. Men med stöd och hjälp har hon landat i att hon måste försöka. För sin dotters skull.

– Jag är mamma, och jag måste vara stark. Jag har mitt bagage men nu måste jag lämna det bakom mig, säger hon.

Sara heter egentligen något annat.

"De slängde ut Sara i trappuppgången, där hon blev omhändertagen av en granne som ringde polisen. Pojkvännen häktades kortvarigt, och Sara fick ett jourboende. Dottern fick stanna hos sin farmor."





"Sara har haft perioder då hon tänkt att dottern har det bättre utan henne. Hon vet att hon gjort mycket fel, och har haft tankar på självmord och att bara ge upp.

Men med stöd och hjälp har hon landat i att hon måste försöka. För sin dotters skull."

FATTIGDOM

Skåne Stadsmission ser, liksom övriga stadsmissioner i landet, med oro på hur antalet människor i ekonomisk utsatthet ökat. Vi möter en fattigdom som är allvarligare och dessutom sprider sig till grupper som tidigare klarat sig väl genom det offentliga stödet. Vi ser allt oftare människor som lever i strukturell hemlöshet, alltså hemlöshet som beror på fattigdom och/eller bostadsbrist, och inte på missbruk eller psykisk ohälsa som var de vanligaste orsakerna för 10–15 år sedan. Om detta går att läsa mer i Sveriges Stadsmissioners fattigdomsrapport från 2018.

Fattigdom i familjer drabbar barn och unga och får konsekvenser för hela livet. Folkhälsomyndigheten presenterade i januari 2019 en rapport som visar att den psykiska ohälsan har ökat bland de med lägst inkomster, medan den istället minskat bland de med högre inkomst. Under åren 1994–2011 har den del av befolkningen som har lägre inkomst stått för 30 procent av alla självmord och även utgjort hälften av alla psykiatriska diagnoser. Bland barn som upplever att de bor i en familj med dålig ekonomi har fler psykisk ohälsa än barn som anser sig leva i en familj med god ekonomi.

Den privata ekonomin är en viktig del när en ung människa ska starta sitt eget liv i en egen bostad. Bristen på hyresrätter gör att unga med pengar kan lösa sin situation genom att köpa en bostadsrätt, medan de unga människor som saknar ekonomiska förutsättningar har betydligt svårare att ta sig in på bostadsmarknaden. Höga hyror skapar en ut-

Vi möter också allt oftare människor som lever i strukturell hemlöshet, alltså hemlöshet som beror på fattigdom och/eller bostadsbrist, och inte på missbruk eller psykisk ohälsa som var de vanligaste orsakerna för 10–15 år sedan.

satthet som handlar om att inte få pengarna att räcka till. Paradoxalt nog är det dyrt att vara fattig – att inte ha råd att köpa ekonomipack, tvingas till kortsiktiga beslut i vardagen och ibland till privatlån med hög ränta som ytterligare förvärrar situationen.

Många ödesdigra beslut fattas på grund av den desperation som fattigdom kan tvinga fram. I kampen för att klara vardagen finns det risk att man slår sig ihop med personer som inte vill en väl, provar droger eller begår brott.

BOSTADSBRIST

Det finns för få bostäder. Framför allt saknas billiga boenden där personer med låg inkomst har råd att bo och kan bli erbjudna ett kontrakt. Hos vissa bostadsbolag, även kommunala, godkänns inte försörjningsstöd som en tillräcklig inkomst för att få en bostad. Det blir ett moment 22, där svårigheterna att komma in på bostads- och arbetsmarknaderna förstärker varandra.

Att som ung person ta sig in på bostadsmarknaden är svårt. För personer utan etablerade nätverk är det nästintill omöjligt. Det förekommer att personer erbjuds svarta hyreskontrakt för stora belopp, och en del tvingas också utföra sexuella tjänster för att få tillgång till en bostad.

Många av dessa hinder handlar om ren diskriminering. Vi ser hur hyresvärdar helst väljer personer med fast jobb, helst par, helst personer som inte är alltför unga. Vi ser också hur hyresvärdar tenderar att välja personer med svenskklingande namn, med ljus hy och med etablerade sociala nätverk. Dessa diskriminerande strukturer, som bland annat Malmö mot diskriminering kan visa många fall på, skapar en ojämlik bostadsmarknad som försvårar livet för redan utsatta unga människor.

Att som ung person ta sig in på bostadsmarknaden är svårt. För personer utan etablerade nätverk är det nästintill omöjligt. Det förekommer att personer erbjuds svarta hyreskontrakt för stora belopp, och en del tvingas också utföra sexuella tjänster för att få tillgång till en bostad.

SAMHÄLLSKLIMATET

Hösten 2015 stod det klart för de allra flesta vilket lidande kriget i Syrien och den politiska instabiliteten i världen innebar. Världen hade fler människor på flykt än det varit sedan andra världskriget. Läget blev smärtsamt uppenbart och engagemanget bland människor i Sverige tilltog. Många öppnade sina dörrar för okända, fick nya vänner och nya sammanhang.

För många var det en självklarhet att räcka ut handen till människor i nöd. Men parallellt med det medmänskliga engagemanget växte en motrörelse fram. Samhällsklimatet hårdnade, röster om stängda gränser och ett begränsat asylmottagandet blev allt mer högljudda. Nu fyra år senare är det betydligt svårare att väcka allmänhetens empati för människor som har det svårt. I takt med att opinionen vänt verkar också politikernas vilja att agera för mänskliga rättigheter ha minskat. Det hårdnande klimatet visar sig både i politiska beslut och i den praktiska tillämpningen av regelverken – barnperspektivet, som Sverige säger sig hålla högt, tappas bort.

Vi ser också en "empatitrötthet". Människor som engagerat sig starkt och gjort mycket sedan hösten 2015 har blivit utmattade – inte minst för att de upplever att samhället vänder både dem och den grupp de vill stötta ryggen.



FÅNGA UPP I TID

Skåne Stadsmission vet av lång erfarenhet att såväl den fysiska som den psykiska hälsan snabbt försämras hos den som hamnat i hemlöshet. Vi ser unga personer bli allt magrare och i oroande många fall gå in i ett missbruk. Det kan gå i en skrämmande fart och visar tydligt hur viktigt det är att tidigt fånga upp unga människor som hamnat i, eller riskerar att hamna i, hemlöshet.

För en ung människa medför hemlösheten en utsatthet som innebär att de riskerar att bli en rekryteringsbas för allt från oseriösa arbetsgivare till människohandel, prostitution, kriminalitet och missbruk.

VAD VI GÖR?

Som idéburen organisation för ett medmänskligt Skåne arbetar vi med att stärka och stödja unga människor i utsatthet och hemlöshet. I denna del av rapporten berättar vi kortfattat om våra verksamheter och hur vi arbetar med unga i hemlöshet.

DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

För Skåne Stadsmission är det självklart att alla människor har rätt att få sina grundläggande behov tillgodosedda.

Trygghet är ett sådant behov, liksom tak över huvudet och mat för dagen. Först när dessa akuta behov är uppfyllda går det att fokusera

på framtiden. Vår styrka som stadsmission är att vi har möjlighet att se till helheten i en människas situation. Vi kan ge akut hjälp när det behövs, men också långsiktigt stöd så som juridisk rådgivning, stöd vid myndighetskontakter och hjälp att hitta rätt i vården.



UNGA FORUM

Unga Forum vänder sig till barn och unga upp till 25 år, och till vårdnadshavare som har barn under 18 år, som befinner sig i någon form av social utsatthet. Verksamheten ligger i Malmö. Unga Forum erbjuder stödsamtal, ombudsverksamhet, juridisk rådgivning och öppna träffar för familjer och ungdomar, samt utdelning av matkassar en gång i veckan.



TRYGGA BOENDE

Trygga Boende är ett stödboende som riktar sig till människor som lever i utsatthet, som beviljats boende här av socialtjänsten. Hemlöshet är den gemensamma nämnaren. Problematik som psykisk ohälsa, våld och hedersrelaterat våld är vanligt. Vi erbjuder både träningslägenheter, kollektivt och enskilt boende i Malmö. Alla boende har en individuell planering för att hitta en långsiktig boendelösning.



CAFÉ DAVID

Café David, som finns i Malmö och Kristianstad, är en öppen mötesplats som har öppet varje dag året runt. Dagligen serveras kostnadsfri frukost, samt lunch till ett lågt pris. På Café David finns också möjlighet att duscha och få kläder och skor vid behov. Här finns tillgång till kurator, sjuksköterska och kunnig personal för möjlighet till djupare samtal.



NATTJOURN

Nattjouren är öppen för dem som lever i akut hemlöshet i Kristianstad. Nattjouren har öppet alla dagar året runt och erbjuder sängplats, dusch, rena kläder och varm mat. Målet är att skapa en lugn och trygg miljö, som ger möjlighet till samtal och fortsatt kontakt med socialtjänsten. Vid årsskiftet 2018/2019 utvecklades Nattjouren i Malmö.

Under vintern 2018/2019 har vi tillsammans med flera andra organisationer drivit två värmestugor i Malmö, för människor i akut hemlöshet.



CROSSROADS

Crossroads är ett råd- och stödcenter som vänder sig till EU-medborgare som lever i fattigdom och hemlöshet i Malmö. Vi erbjuder frukost och möjlighet att sköta den personliga hygien, samt vid behov få kläder och skor. Det finns möjlighet till personlig kontakt med en sjuksköterska. Personalen talar rumänska och romani.



STADSMISSIONHÄLSAN

Stadsmissionhälsan har fyra hälso- och sjukvårdsmottagningar. Två i Malmö, en i Kristianstad och en i Helsingborg. Här erbjuds undersökning och rådgivning av sjuksköterska och läkare, framför allt för att lotsa patienterna rätt i den offentliga vården.

FADDERHEM

Ett fadderhem erbjuder en trygg plats och ett tillfälligt boende för utsatta ungdomar under en period, ofta i väntan på beslut i asylprocessen. Det är en god integrationsmöjlighet för en ung människa. Fadderhemmet och ungdomen erbjuds kontinuerlig kontakt med Skåne Stadsmission. Genom Skåne Stadsmission och våra samarbetspartners, framför allt

Rädda Barnen, Röda korset och Svenska kyrkan, erbjuds möjlighet till vägledning i hur man på ett bra sätt kan stödja en ung människa. Det finns även tillgång till rådgivning och stöd kring asylprocessen och i sociala frågor. Alla fadderhem, även redan befintliga, har erbjudits att bli del av ett nätverk med informationsträffar, utbildningar och workshops.



Under hösten 2018 startade vi upp fadderhemsverksamhet och i slutet av året hade vi tillsammans med våra samarbetspartners kunnat erbjuda 93 ungdomar boende i 70 fadderhem. Det är nästan dubbelt så många som det mål vi satte upp för 2018.

FOLKHÖGSKOLOR

Under 2018 har Skåne Stadsmission inlett ett samarbete med folkhögskolor som har kunnat erbjuda internatboende i kombination med studier. Möjligheten har getts till unga vuxna som sökt uppehållstillstånd via den nya gymnasielagen. Det handlar om sex folkhögskolor i Skåne och Blekinge: Eslövs folkhögskola, Sundsgårdens folkhögskola, Österlens

folkhögskola, Önnestads folkhögskola, Glimåkra folkhögskola och Jämshögs folkhögskola. På Önnestads och Glimåkras folkhögskolor hade under 2018 ännu ingen ungdom flyttat in och påbörjat studier, men samarbetet fortsätter under 2019.

12 UNGDOMAR PÅBÖRJADE STUDIER



Under hösten 2018 omfattade samarbetet 12 ungdomar som vid olika tillfällen påbörjade sina studier på folkhögskolan och flyttade in på deras internat.

BASIR

Meddelandet kom till Barbara och Steen från Basirs rektor, några månader efter att idag 18-åriga Basir flyttat in i familjens villa: "Jag blir så varm i hjärtat när jag hör och ser honom. Jag vill säga tack till er båda för all kärlek och trygghet ni ger till honom. Ni har gett honom hoppet om livet tillbaka."

Att bli fadderhem är ett stort steg, men för Barbara och Steen kändes det självklart efter att de lärt känna Basir.

– Jag hjälpte ungdomar med läxor, det var så Basir och jag träffades. Det kändes som att vi känt varandra länge. När också Steen lärt känna honom visste vi att vi ville erbjuda honom ett hem, berättar Barbara.

Basir kom till Sverige som 15-åring. Den farliga resan från Afghanistan gick via Pakistan, Iran, Turkiet, Grekland och sedan genom Europa upp till Sverige. Stora delar av resan gick han till fots. Över Medelhavet tog han sig, som så många andra i samma situation, i en gummibåt. Att skapa sig ett liv i Sverige på egen hand var inte lätt. Han har flyttat många gånger, aldrig haft en fast punkt. En period bodde han på Centralen, sedan i tillfälliga boenden utan någon som verkligen tagit sig an honom och engagerat sig i hans framtid.

– Hos Barbara och Steen känner jag att jag hör hemma. De bryr sig om mig, säger Basir.

Varken han eller Barbara och Steen har upplevt några stora svårigheter med att anpassa sig till varandra. Snarare lär de av varandra och berikar varandras liv.

– Man ska dela med sig av det man själv tycker är roligt. Vara ödmjuk och öppen. Basir berättar för oss hur han har levt i sitt hemland, om matkulturen, om familjekonstellationer, känslor, allt. Vi åker ofta till en afghansk restaurang i närheten, för att få äta mat som Basir är van vid tillsammans.

Det svåraste med att vara familjehem är faktiskt omgivningens reaktioner, berättar Barbara.

– Jag tycker det är jobbigt att bekanta och folk omkring tycker att vi gör något exceptionellt. Många börjar bortförklara varför de inte gör samma sak. Att de inte har tid eller plats.

Hon tycker det är viktigt att en familj som vill bli fadderhem känner att de har både plats och mentala resurser för allt vad det innebär att vara förälder till en ung människa.

– Att se en människa växa och bli lycklig är en fantastisk gåva. Jag tror att det viktigaste för alla föräldrar är att ha tålamod och att glädjas varje dag. Att leva som en familj, ha tydliga regler för vad som gäller hemma, respektera att man kommer från olika kulturer och dela med sig av kunskap och lära av varandra, säger Barbara.





**"Att se en människa växa och bli lycklig
är en fantastisk gåva. Jag tror att det
viktigaste för alla föräldrar är att ha tålamod
och att glädjas varje dag."**



**"Jag blir så varm i hjärtat när jag hör och ser
honom. Jag vill säga tack till er båda för all kärlek
och trygghet ni ger till honom. Ni har gett
honom hoppet om livet tillbaka."**

BASIRS REKTOR

VAD BEHÖVER GÖRAS?

Precis som det inte finns en och samma orsak till all hemlöshet finns det inte heller en enda lösning. Men vi ser några åtgärder som måste på plats snarast, för att det över huvud taget ska gå att börja få ordning på problemen:

1

DET HANDLAR OM VILJA

Vi vill att riksdagen beslutar om en nationell fattigdomsstrategi och antar en nollvision för hemlöshet: en bostadspolitik på nationell nivå med det övergripande målet att utrota hemlöshet.



2

SE PROBLEMET

För att det ska kunna ske krävs enhetlig och regelbunden mätning och uppföljning. Därför behövs det bindande riktlinjer gällande samtliga kommuner om att ta fram regelbunden, tydlig och framför allt jämförbar statistik över hemlösheten i landet. Där samtliga som vistas i en kommun, oavsett medborgarskap eller uppehållstillstånd, ska räknas in.



3

BOENDE FÖRST

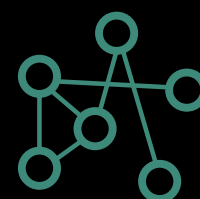
Skåne Stadsmission ser en bostad som en förutsättning för att andra insatser ska vara till nytta. Därför måste vi se till att alla människor har tak över huvudet, ett eget boende eller i alternativa boendeformer som kollektivboenden, studentboenden, folkhögskolor och liknande lösningar. Alla kommuner ansvarar för att det byggs tillräckligt med bostäder, och den som inte själv kommer in på bostadsmarknaden måste ges stödinsatser som är anpassade till den enskilda människans behov och situation. Även den som har ett pågående missbruk ska erbjudas rätt till boendeinsatser. Vi anser att inkomstkraven för hyresgäster i allmännyttiga bostadsbolag bör slopas i hela landet.



4

INGEN SKA FALLA EMELLAN

Det ska vara enkelt att få den hjälp man behöver och har rätt till i samhället. Ansvariga myndigheter måste samordna sina insatser i syfte att enskilda människor inte ska "falla emellan" de olika välfärdssystemen. Alla delar i en kommun, politisk styrning och förvaltning måste samarbeta gällande bostadspolitik, och samordning mellan socialtjänst, vård, utbildning, fastighetsägare och civilsamhälle måste ske, för att förebygga och motverka att unga människor hamnar i hemlöshet.



5

INGEN SKA BEHÖVA SOVA UTE

Vi vill se en tak-över-huvudet-garanti.



6

ALLA SKA HA MAT FÖR DAGEN

Även den som lever som papperslös ska kunna beviljas nödbistånd.



7

LÅT DEM STANNA

De ungdomar som redan varit länge i Sverige och fått uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen, bör få stanna.



8

PERMANENTA UPPEHÅLLSTILLSTÅND

bör vara regel. Det finns, konstaterar bland annat Rådgivningsbyrån, inget stöd för att det är den tillfälliga lagen om tillfälliga uppehållstillstånd som föranlett minskningen av antalet asylsökande i Sverige, däremot vet vi att åtgärderna drabbar enskilda hårt.



FAKTA

SOCIALSTYRELSENS DEFINITION AV HEMLÖSHET:

Akut hemlöshet. Omfattar personer som är hänvisade till akutboende, härbärge, jourboende eller tvingas sova utomhus.

Institutionsboende. Omfattar personer som är intagna eller inskrivna på kriminalvårdsanstalt, behandlingsenhet eller stödboende inom socialtjänst, landsting, privat vårdgivare, HVB-hem eller SIS-institution, som planeras att skrivas ut inom tre månader efter mätperioden men saknar ordnad bostad.

Långsiktiga boendelösningar. Personen bor i en av kommunen ordnad boendelösning såsom försökslägenhet, träningslägenhet, socialt kontrakt, kommunalt kontrakt eller motsvarande på grund av att personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden. Det handlar om boendelösningar med någon form av hyresavtal, där boendet är förenat med tillsyn, särskilda villkor eller regler.

Eget ordnat kortsiktigt boende. Personen bor tillfälligt och kontraktslöst hos kompisar/bekanta, familj/släktingar eller har ett tillfälligt (max tre månader efter mätveckan) inneboende- eller andrahandskontrakt och har varit i kontakt med och/eller sökt hjälp av myndighet eller organisation för att lösa sin situation.

Fotnot: Enbart personer med svenskt medborgarskap, alternativt tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd, räknas.

Socialstyrelsens definition från 1999, som Malmö stad använder sig av:

Som hemlös räknas en person som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboendeförhållande eller andrahandsboende, samt är hänvisad till tillfälliga boendelalternativ eller är uteliggare. Person som är inskriven på kriminalvårdsanstalt eller institution inom socialtjänst, SiS eller landsting (sjukvård), räknas om han/hon planeras skrivas ut inom tre månader efter mätperioden, men ännu inte har någon bostad ordnad. Som hemlös räknas också person som tillfälligt bor hos kompisar eller bekanta om han/hon på grund av bostadslöshet varit i kontakt med socialtjänsten under mätperioden.

Det centrala är alltså att en hemlös löst bostadsfrågan på mycket kort sikt eller inte alls. Det rör sig om en situation där man inte kan ha sina tillhörigheter på en bestämd plats och har svårt att knyta några stadgivaranda sociala relationer.

Fotnot: Enbart personer med svenskt medborgarskap, alternativt tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd, räknas.

VAD INNEBÄR DET ATT LEVA SOM PAPPERSLÖS?

Att leva i en papperslös situation innebär att vistas i ett land utan tillstånd. Ofta handlar det om en person som fått avslag på sin asylansökan men inte kan eller vågar återvända. Som vuxen papperslös har du enbart rätt till vård och tandvård som inte kan vänta. Barn som lever i en papperslös situation ska ha samma rättigheter som andra barn. De har rätt att gå i skolan, vissa möjligheter till nödbistånd från socialtjänsten och samma rätt till sjuk- och tandvård som andra barn. Att befinna sig i en papperslös situation är inget konstant tillstånd, du kan leva som papperslös under en period för att sedan åter komma in i asylprocessen, beviljas förnyat arbetstillstånd eller på annat sätt beviljas tillstånd att vara i Sverige.

I en papperslös situation är rädslan för utvisning central, vilket gör att det är svårt att tillvarata sina rättigheter. En familjs rädsla för utvisning kan i praktiken innebära ett hinder för att tillvarata barnens rättigheter. Det är också vanligt att den som utsätts för ett brott avstår från att anmäla, och inte heller kan tillgodogöra sig sina rättigheter som brottsoffer, på grund av den otrygghet som det innebär att leva i en papperslös situation. Detta är allvarligt för vårt rättssamhälle.

VAD MENAS MED ATT VARA ENSAMKOMMANDE?

Med ensamkommande barn avses personer under 18 år som flytt till Sverige för att söka asyl på egen hand, eller skiljts från sina föräldrar.

VAD INNEBÄR DEN NYA GYMNASIELAGEN?

Sveriges riksdag fattade 2018 beslut om nya bestämmelser i den så kallade gymnasielagen. De nya bestämmelserna gjorde det möjligt för vissa ungdomar som fått avslag på sin asylansökan att få uppehållstillstånd för gymnasiestudier. För att omfattas av de nya bestämmelserna måste vissa krav uppfyllas. Ansökningar enligt den nya lagen kunde göras mellan den 1 juni och den 30 september 2018.

VAD ÄR EN EU-MEDBORGARE I UTSATTHET?

Alla som är medborgare i ett EU-land är också unionsmedborgare i EU, så kallade EU-medborgare. Med EU-medborgarskapet följer en rad rättigheter. Du kan bland annat resa fritt eller arbeta och studera i andra EU-länder. När vi pratar om utsatta EU-medborgare menar vi de som kommit till Sverige i tron att de kan hitta bostad och försörjning, men istället tvingas försörja sig genom att tigga på gatorna. Många bor i bilar eller utomhus medan de försöker tjäna ihop pengar till familjen i hemlandet.

På vår hemsida kan du hitta mer fakta och referensläsning.
Adress: skanestadsmission.se/desomingenvillse

Det finns en stor grupp unga människor som lever i hemlöshet i Skåne. Många av dem har ramlat mellan stolarna, eller räknas inte i statistiken, och kan därmed inte få det stöd och den hjälp som de behöver. De är ungdomarna som ingen vill se, kanske för att ingen vill ta ansvar för dem.

VAD DU KAN GÖRA

SOM POLITIKER

SAMVERKA. Se till att skapa samarbeten inom kommunen, mellan kommuner och med civilsamhället.

JÄMFÖR RÄTT SAKER. Ta fram relevant och korrekt statistik för att kunna bedriva en långsiktig och hållbar politik.

TÄNK LÅNGSIKTIGT. Undvik korta projekt och bedriv istället en långsiktigt hållbar och medmänsklig politik.

SOM FÖRETAG

SLÄPP IN. Underlätta för människor som står långt från arbetsmarknaden att få prova på arbete hos er.

HITTA ERT SÄTT. Utgå från det ni är bra på och för en dialog med oss eller andra ideella organisation för att hitta ett givande och långsiktigt sätt att samarbeta.

BIDRA. Genom att skänka pengar till ideella organisationer bidrar ni till ett bättre samhälle.

SOM PRIVATPERSON

PÅVERKA. Din röst är viktigt. Du kan påverka politiker i din närhet.

SE. Att möta en medmänniskas ögon gör skillnad.

BIDRA. Genom att stötta civilsamhällets arbete för att motverka hemlöshet, med din tid eller dina pengar, gör du skillnad.

DELA MED DIG. Bli fadderhem, dela ditt yrkesnätverk, gå på språkcafé och bidra med dina kunskaper.